

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Centrum Oostrozebeke (Oostrozebeke, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019H73
Augustus - September 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering	13
1.3.6.2	Geplande werken	14
1.4	Assessmentrapport	19
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	19
1.4.1.1	Landschappelijke situering	20
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	24
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	25
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	26
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis	27
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	27
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	31
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	32
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen	36
1.5	Synthese	39
2	Bibliografie	41

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart, uitsnede 1 (Bron: Geopunt).8	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart, uitsnede 2 (Bron: Geopunt).8	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).13	13
Figuur 4: Visuele voorstelling nieuw kerkplein (bron: opdrachtgever).15	15
Figuur 5: Visualisatie schoolomgeving (bron: opdrachtgever).15	15
Figuur 6: Ontworpen toestand wegenis weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).16	16
Figuur 7: Ontworpen toestand wegenis weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).16	16
Figuur 8: Ontworpen toestand wegenis weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).17	17
Figuur 9: Ontworpen toestand riolering weergegevan op de orthofoto, middenschalg, winteropnamn, 2018 (Bron: Geopunt).18	18
Figuur 10: Ontworpen toestand riolering weergegevan op de orthofoto, middenschalg, winteropnamn, 2018 (Bron: Geopunt).18	18
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).20	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).21	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).22	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).23	23
Figuur 16: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).23	23
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..24	24
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..25	25
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).26	26
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 kilometer (Bron: Geopunt).27	27
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).33	33
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadasterplan, ca. 1830, uitsnede 1 (Bron: Geopunt).33	33

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadasterplan, 1830, detail (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979- 1990 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000- 2003 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008- 2011 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).....	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....19

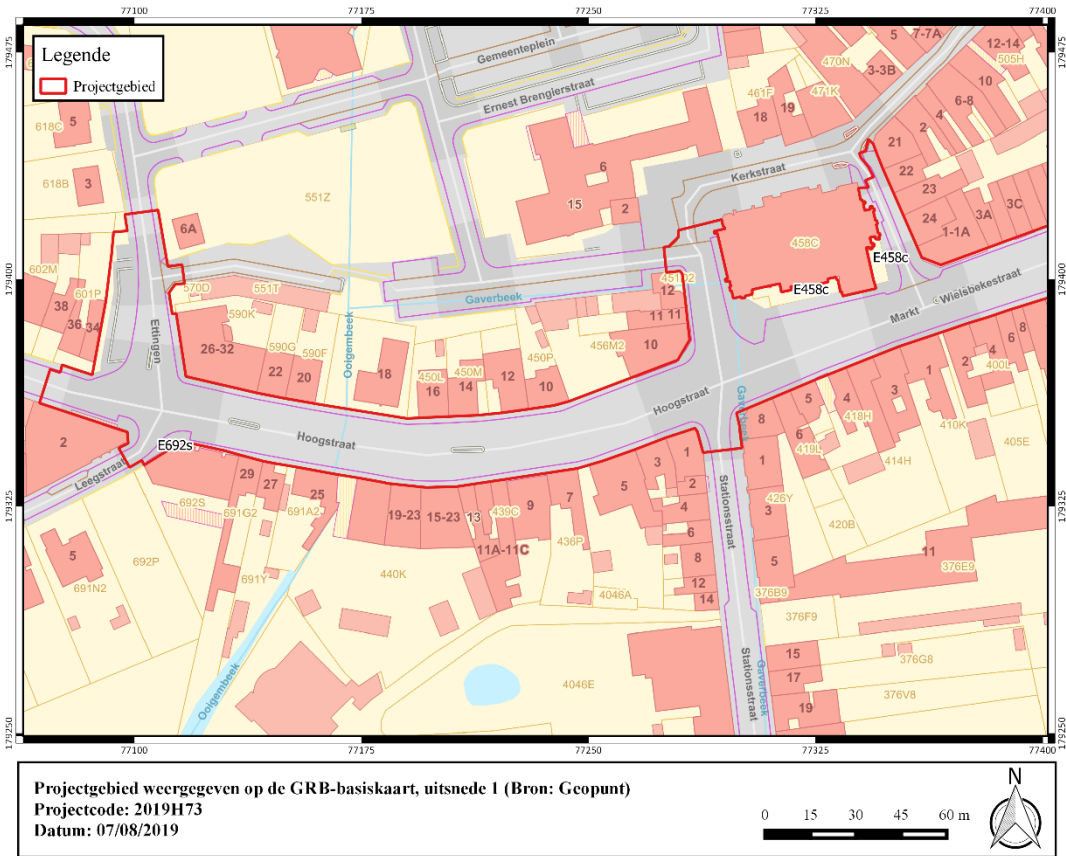
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

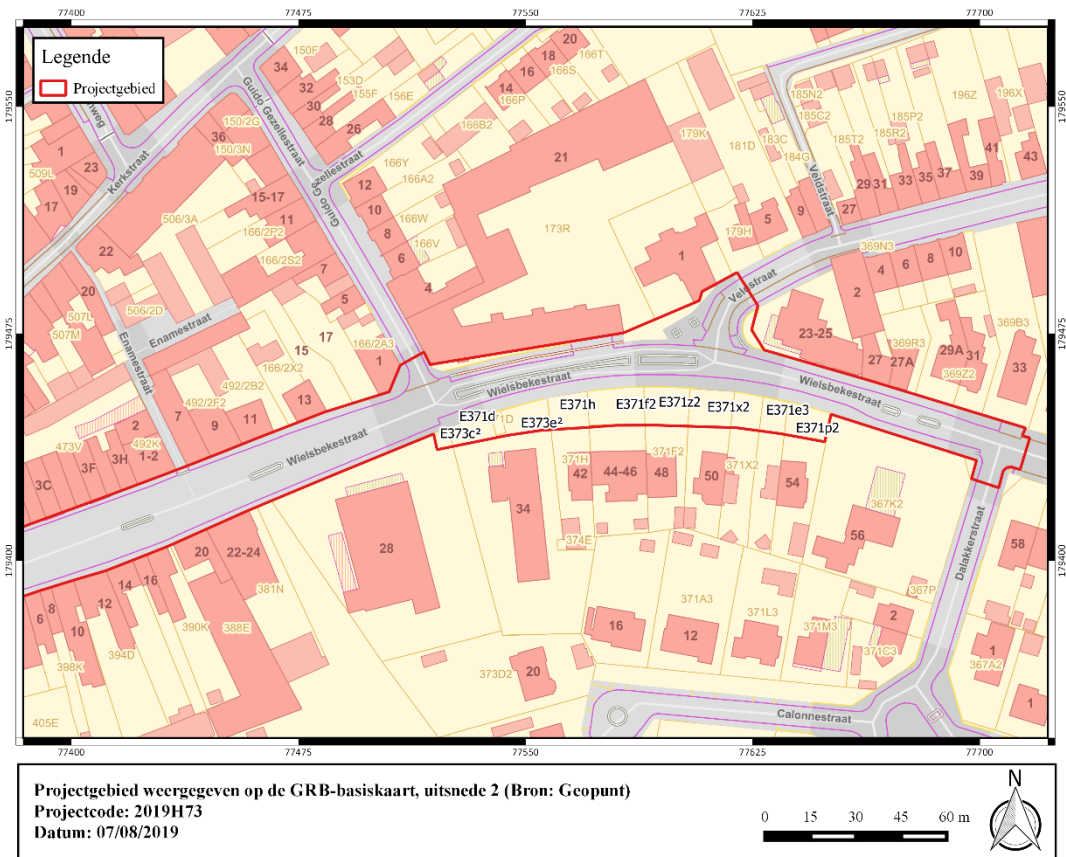
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Oostrozebeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	8780
	Adres	Hoogstraat – Wielsbekestraat – Markt 8780 Oostrozebeke
	Toponiem	Centrum Oostrozebeke
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 77047$ $Y_{\min} = 179246$ $X_{\max} = 77484$ $Y_{\max} = 179549$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Oostrozebeke, Afdeling 1, Sectie E, nr's: 692s, 458c, 373c ² , 371d, 373 ^{e2} , 371h, 371f2, 371z2, 371x2, 371 ^{e3} , 371p2 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart, uitsnede 1 (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart, uitsnede 2 (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 1,83 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Oostrozebeke Centrum W210.108 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Primitief Kadaster, 1830
- Atlas der Buurtwegen, ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

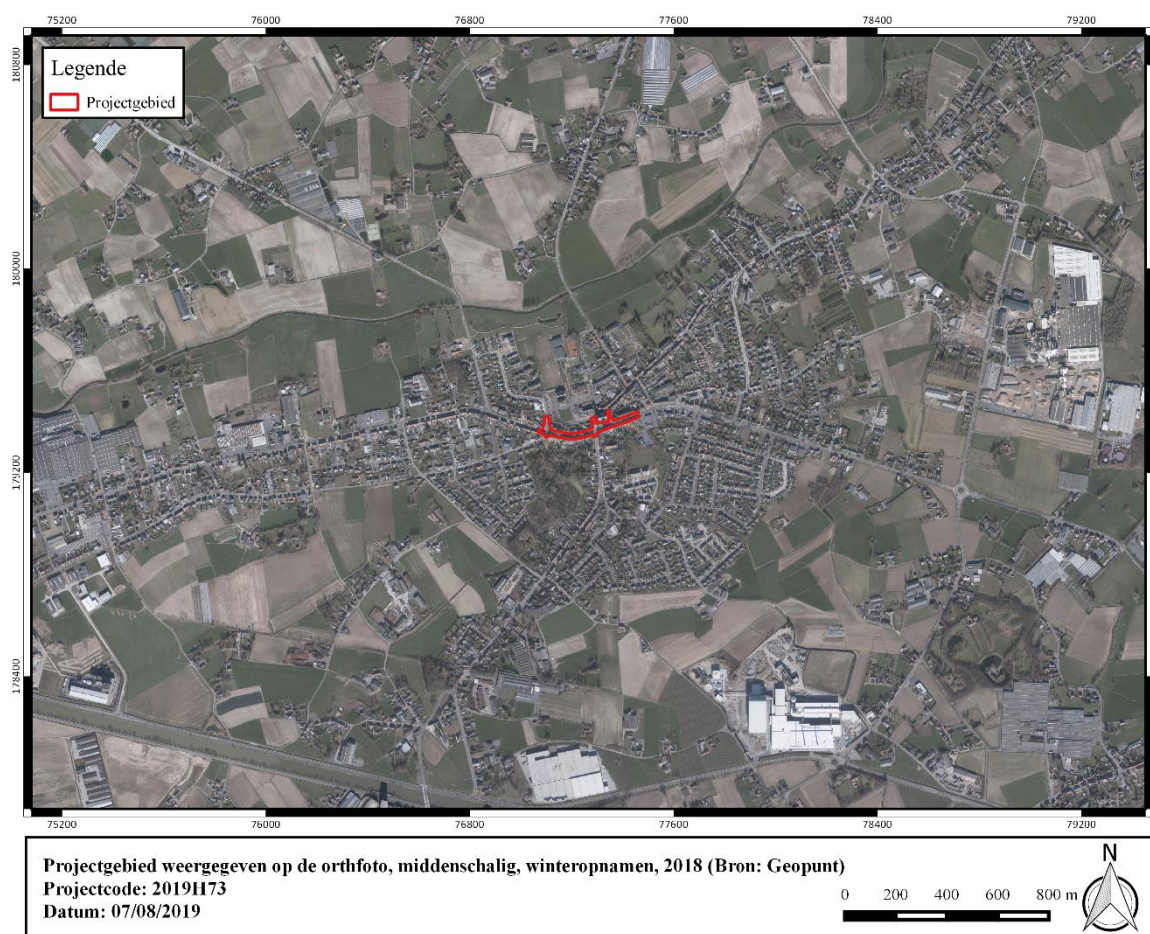

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Oostrozebeke, in de provincie West-Vlaanderen. Oostrozebeke bestaat uit een sterk verstedelijkte, langgerekte kern gesitueerd langs de N357, de drukke verbindingsweg die Waregem en Ingelmunster van oost naar west verbindt. Ten noorden daarvan liggen de wijken Kalberg en Vinkhoek. In de noordoosthoek van de gemeente bevinden zich de gehuchten de Ginste en Verre Ginste.

Het plangebied situeert zich in het centrum van de gemeente en omvat een deel van de wegen Ettingen, Hoogstraat, Stationsstraat, Markt en Wielsbekestraat.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De opdrachtgever plant werken rondom de dorpskern van Oostrozebeke. De vergunningsaanvraag betreft de herinrichting van de doortocht N357 vanaf het kruispunt Ettingen tot aan de Dalakkerstraat.

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 1,83 ha. Het terrein is op heden integraal verhard en in gebruik als wegenis, voetpad, verhard plein of parkeergelegenheid. Over het volledige terrein is op heden riolering aanwezig. Deze bestaande riolering heeft een gecombineerde lengte van ca. 1507 meter. Zie cfr. infr. 1.3.6.2.2 voor de lokalisering van de bestaande riolering.

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant vooreerst de realisatie van een nieuw gescheiden rioleringsstelsel. Deze nieuwe rioleringen worden aangelegd tot op een diepte van 2,5 – 3 m-mv. Voor de aanleg van de rioleringen wordt per riolering een sleuf uitgegraven over een breedte van ca. 2 meter. Omwille van de dichte ligging van beide aan te leggen rioleringstracés zal op sommige plaatsen een bredere sleuf gegraven worden waarin beide rioleringstracés worden aangelegd. De uit te graven zone voor de nieuwe rioleringen is op onderstaande plannen met geel aangeduid en betreft een oppervlakte van 4536 m². Op het breedste punt is deze uitgraving ca. 8 meter. De nieuwe rioleringen vallen deels samen met de bestaande rioleringen. Vóór de aanleg van de nieuwe riolering wordt de bestaande riolering ten oosten van de kerk integraal uitbroken. Ten westen van de kerk wordt blijft een deel van de bestaande riolering behouden.

Na de rioleringswerken wordt de volledige rijweg heraangelegd. Langsheen de weg worden verspreid nieuwe fietspaden en voetpaden gerealiseerd. Ter hoogte van de schoolomgeving wordt een zone ingericht als parkeergelegenheid (deels als parking voor handelszaken, deels kiss and ride). In totaal wordt over een zone van 1,83 ha nieuwe verharding of groenzone voorzien. Voor deze volledige zone dient rekening gehouden te worden met een bodemingreep van 60 cm-mv.

In het kader van de geplande werken worden geen werkzones of terreinen voor grondverbetering voorzien.

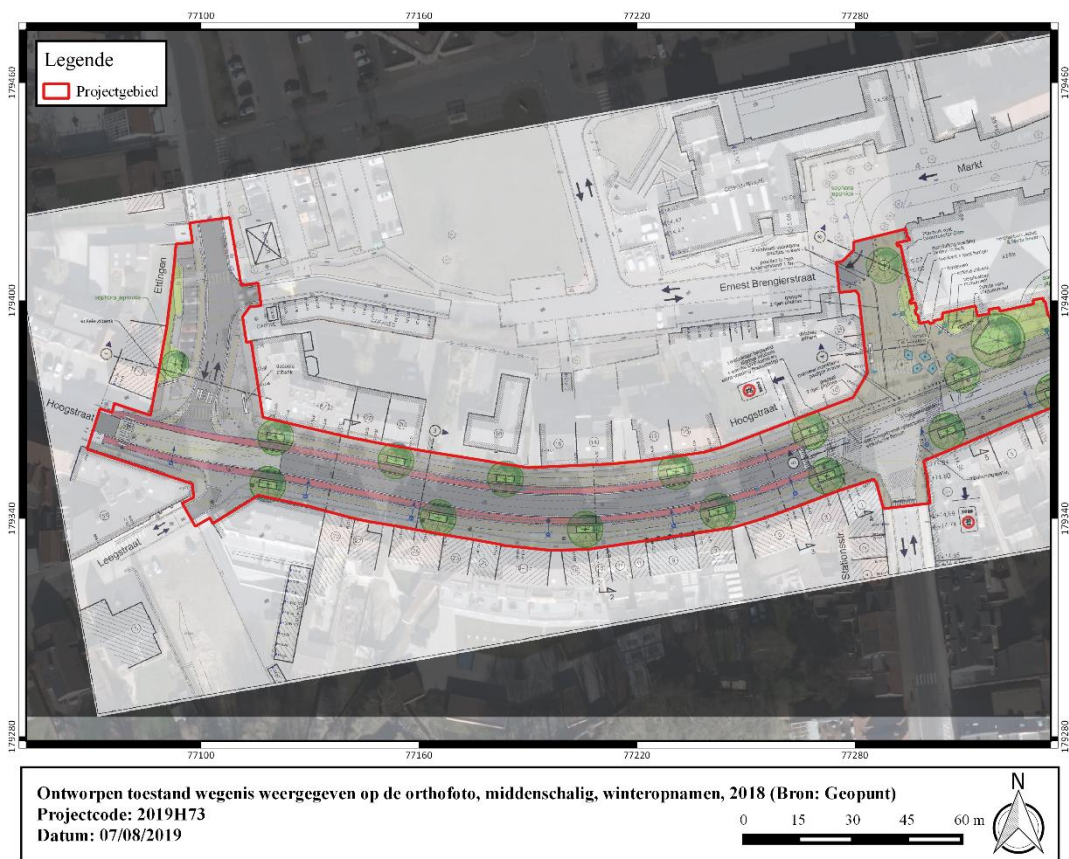

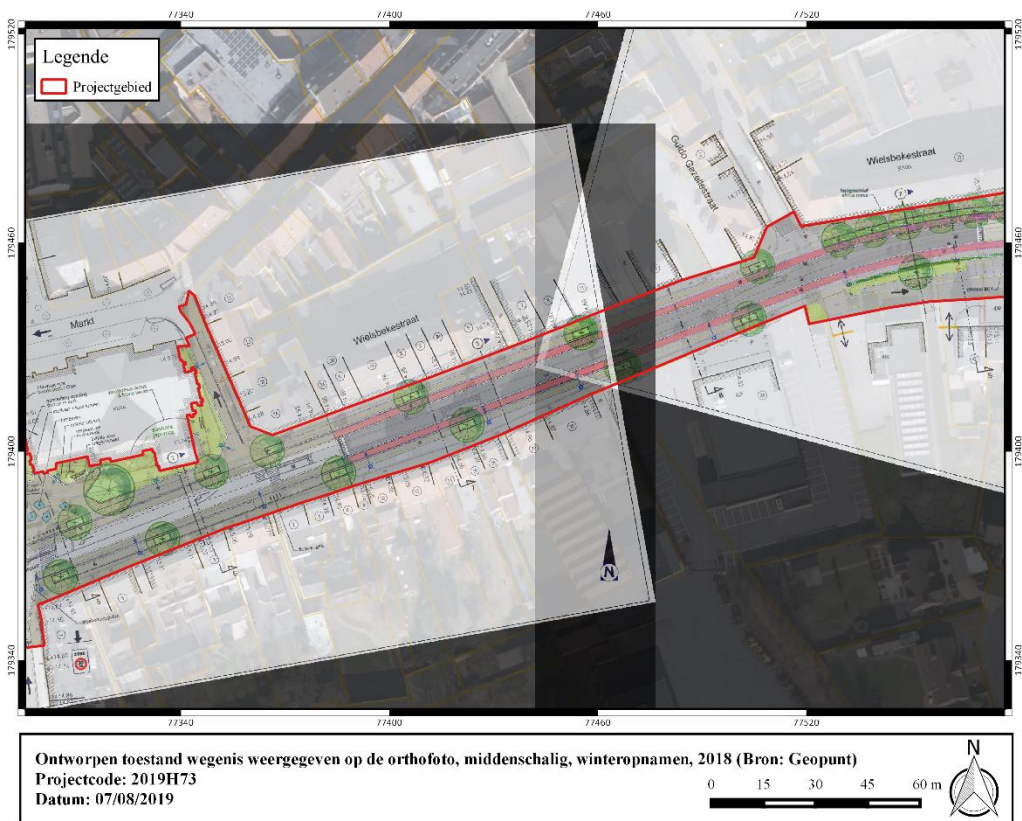
Figuur 4: Visuele voorstelling nieuw kerkplein (bron: opdrachtgever).

Figuur 5: Visualisatie schoolomgeving (bron: opdrachtgever).

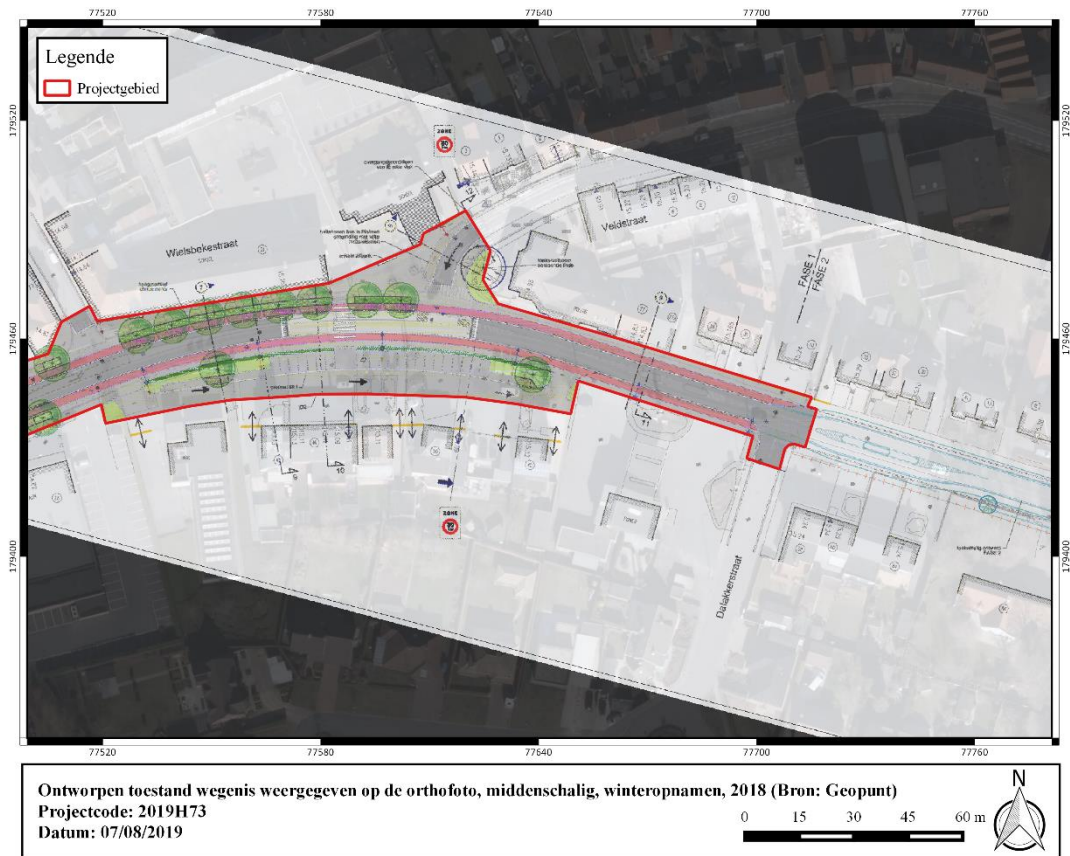

Figuur 6: Ontworpen toestand wegnis weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

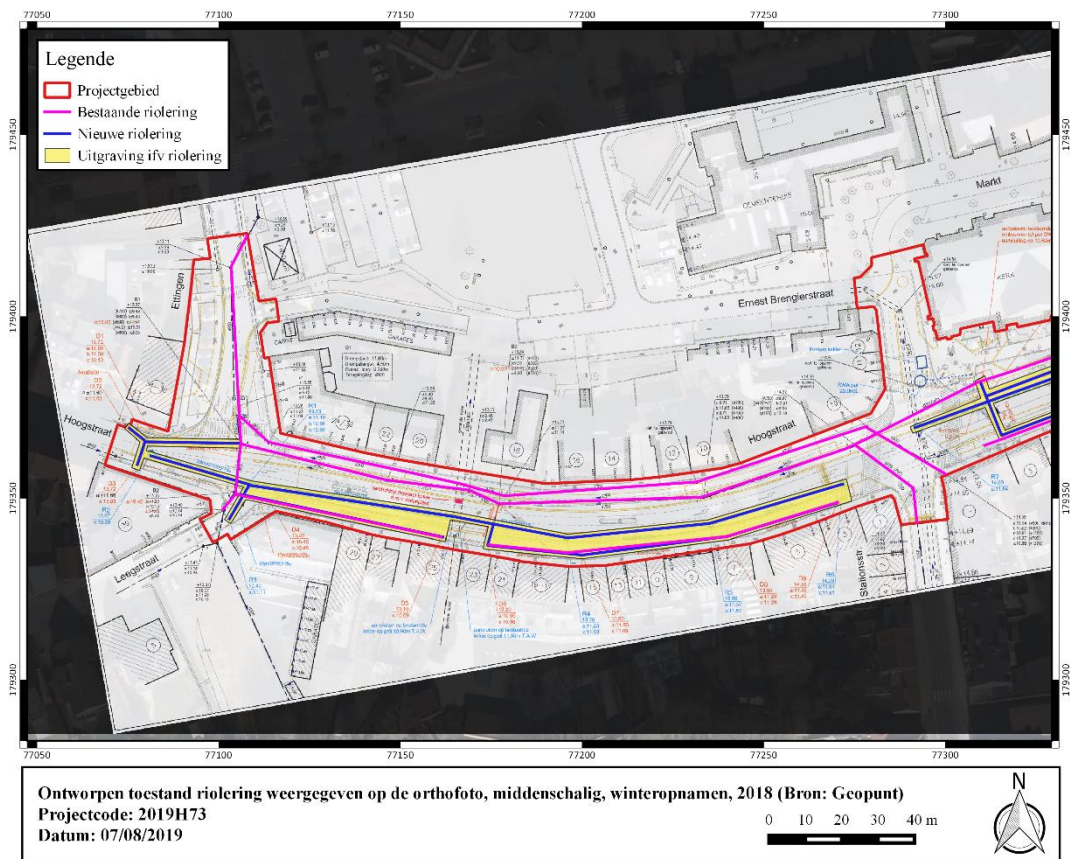

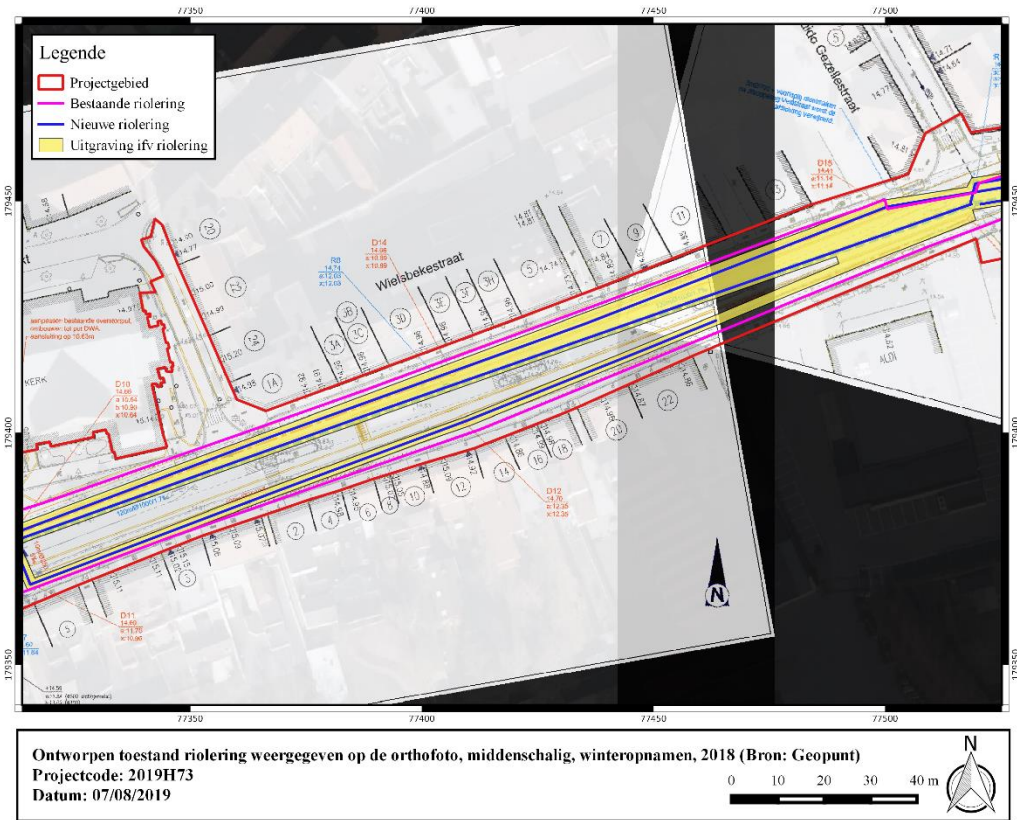
Figuur 7: Ontworpen toestand wegnis weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

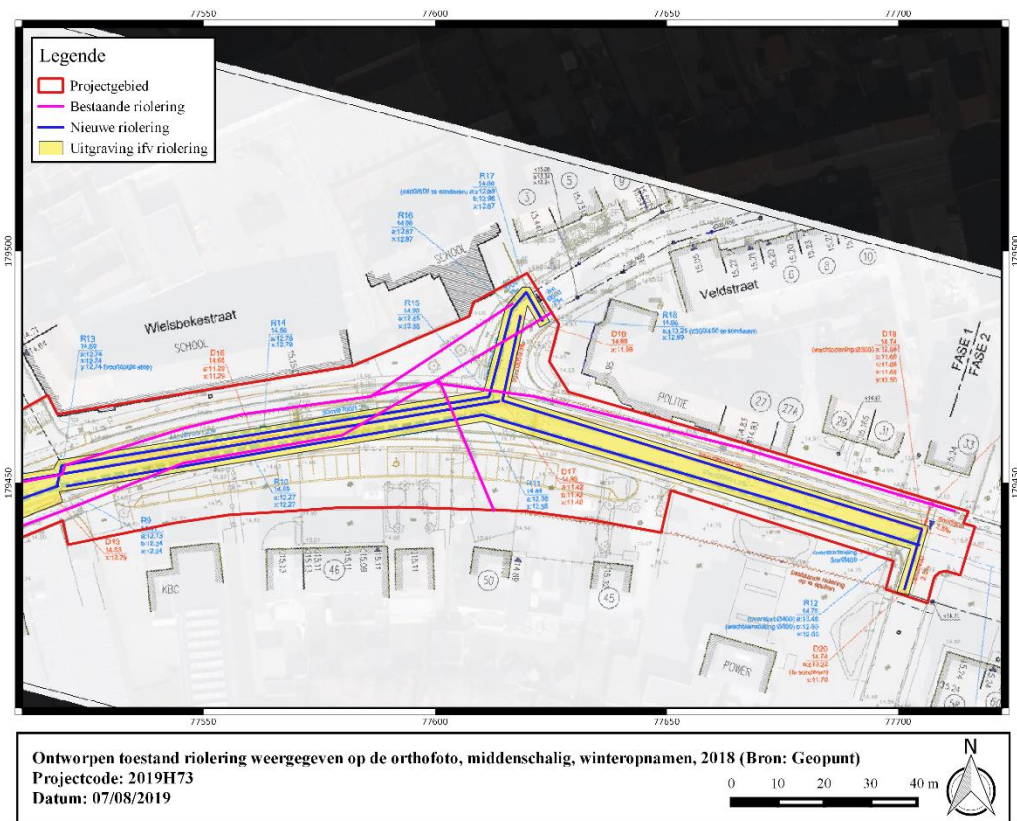

Figuur 8: Ontworpen toestand wegnis weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Ontworpen toestand riolering weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamn, 2018 (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Ontworpen toestand riolering weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamn, 2018 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

<i>Bron</i>	<i>Informatie</i>
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Moen
Quartair	Type 3, Type 3a
Bodemtypes	OB
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	13.0 – 15.0 m TAW

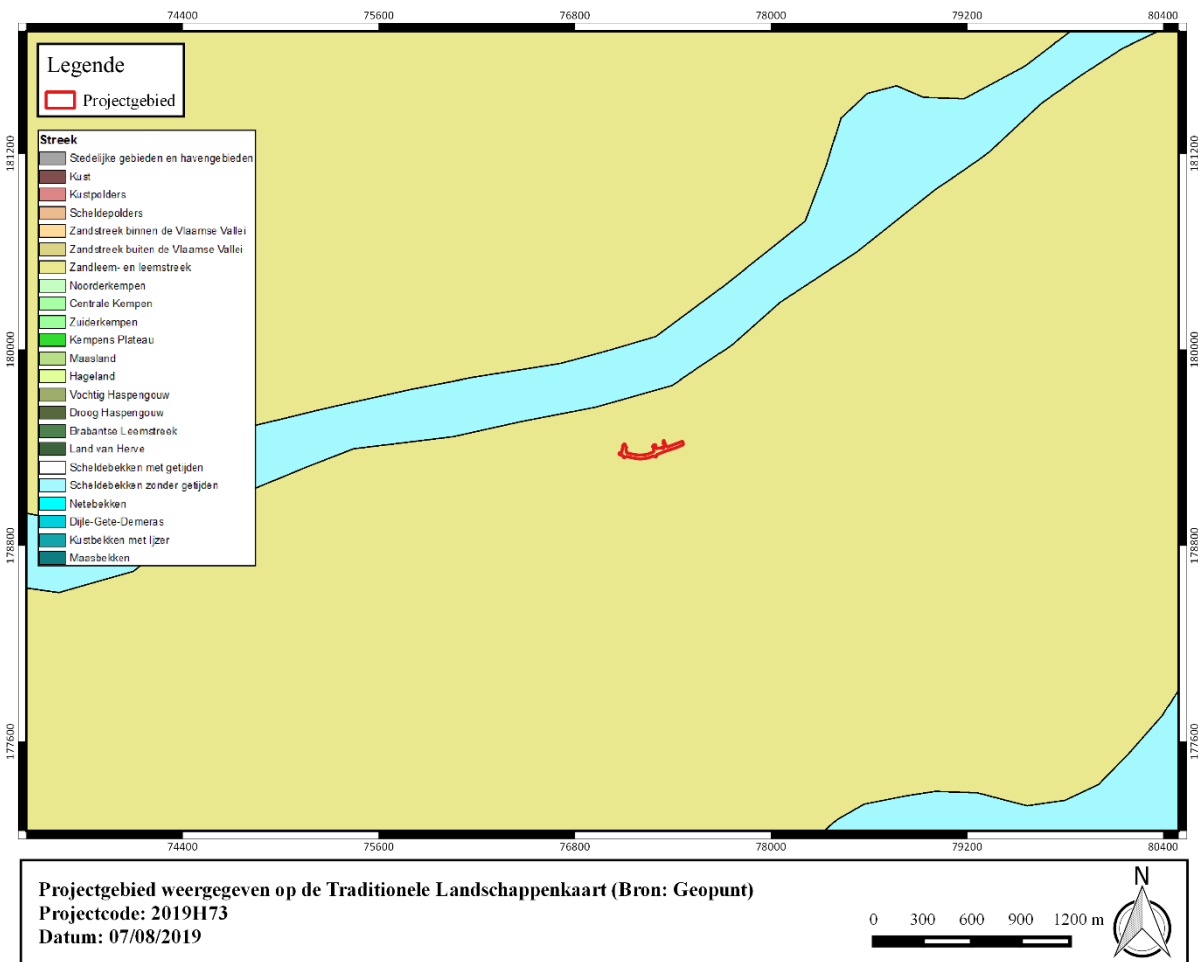

1.4.1.1 Landschappelijke situering

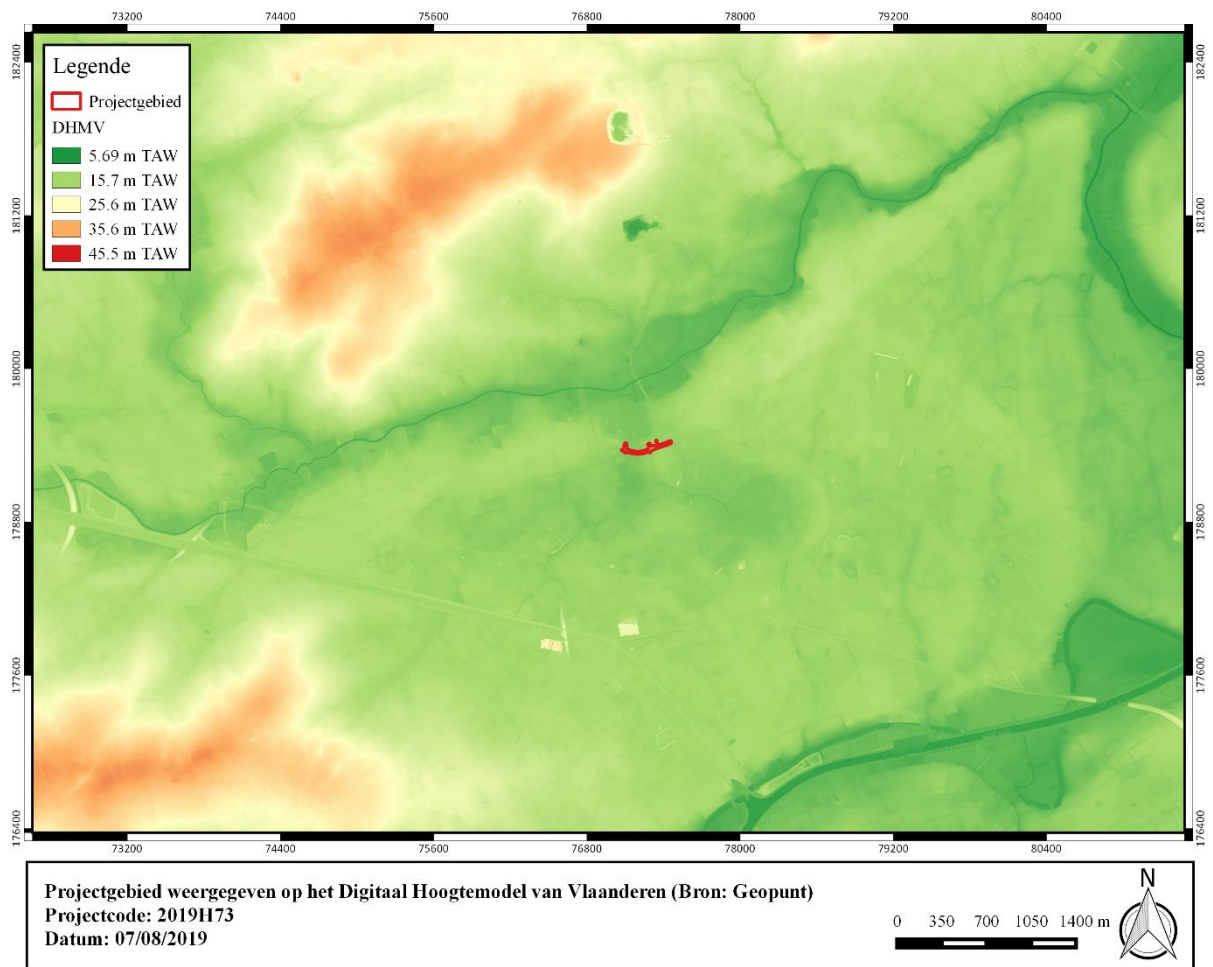
Landschappelijk is het plangebied gelegen in de zandleem- en leemstreek.

Het noordelijk deel van Oostrozebeke behoort fysisch-geografisch tot het Plateau van Tielt, het zuidelijk deel vormt onderdeel van het hoogland van Hulste. Het dorp ligt op de zuidelijke rand van de Mandel, die het grondgebied van de gemeente van west naar oost doorkruist. Het grondgebied van Oostrozebeke heeft een golvend reliëf van ca. 10 - 31 m TAW boven de zeespiegel. Het plangebied situeert zich op een noord-west gerichte rug die wordt aangesneden door de beekvalleien van de Gaverbeek en de Ooigembeek, die afwateren richting Mandel.

Op het hoogtemodel is de vallei van de Ooigembeek nog duidelijk waar te nemen in het westelijk deel van het plangebied. Op heden is de Ooigembeek is ter hoogte van het onderzoeksterrein overwelfd. Het terrein is gelegen op een hoogte van 13.0 – 15.0 m TAW.

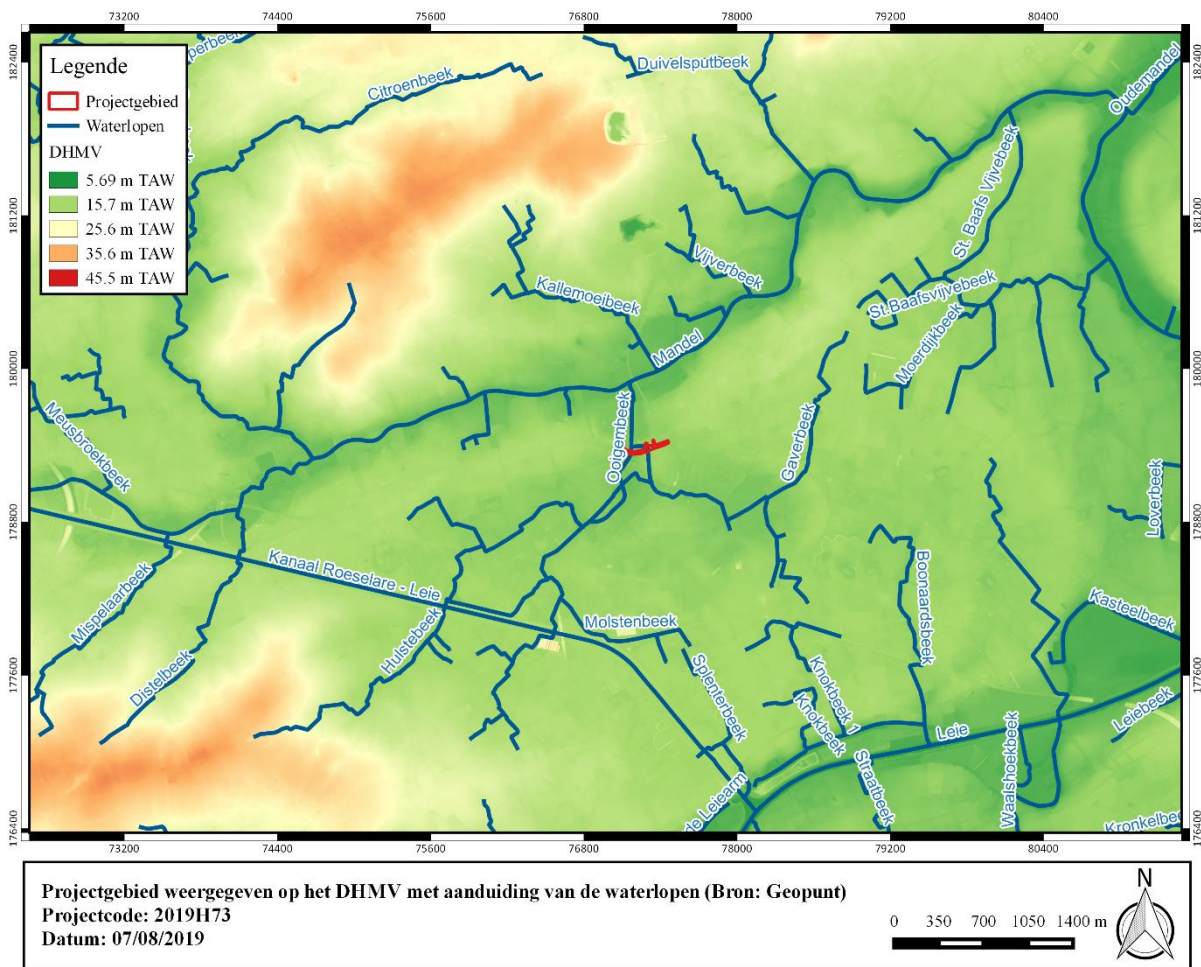

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

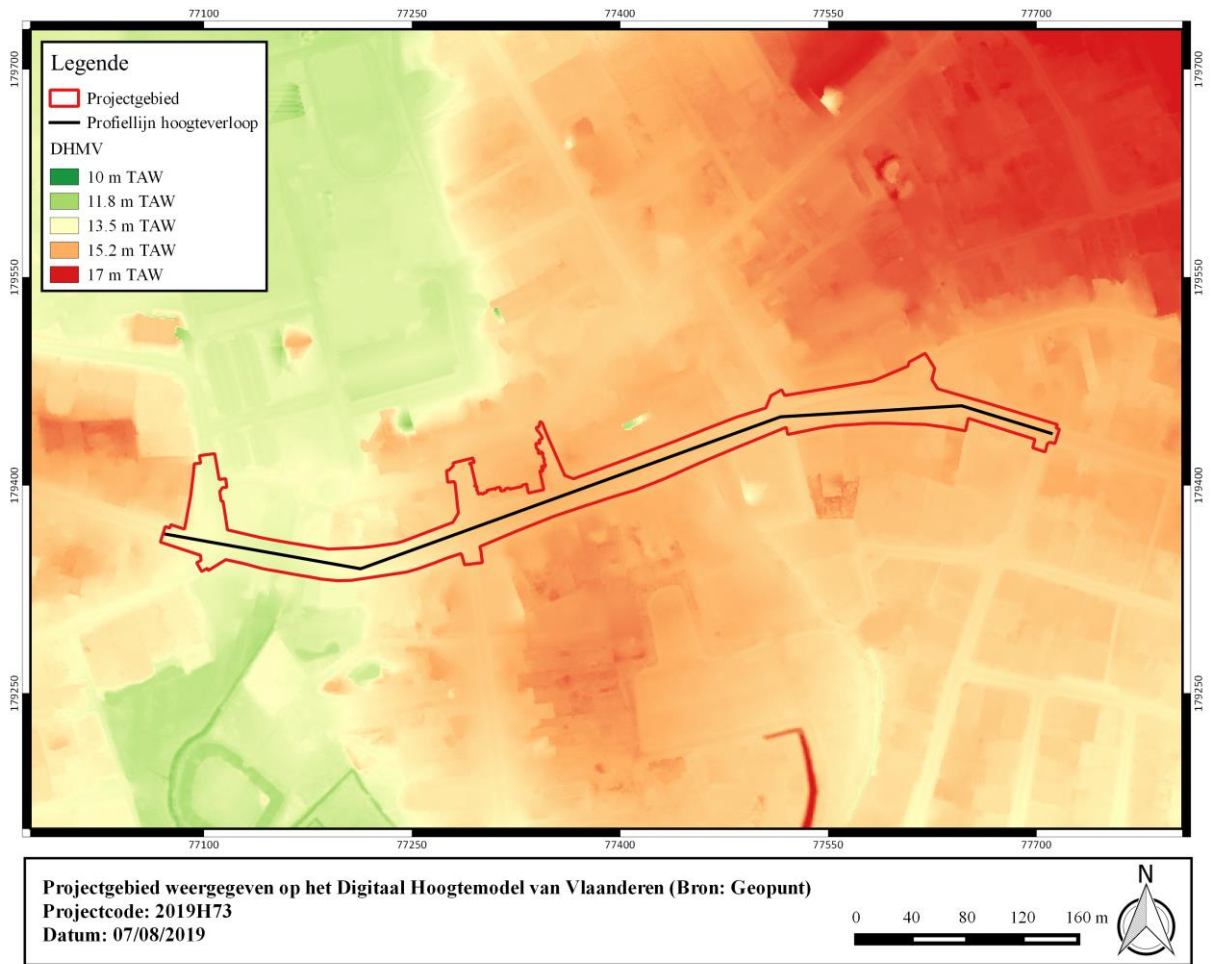

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

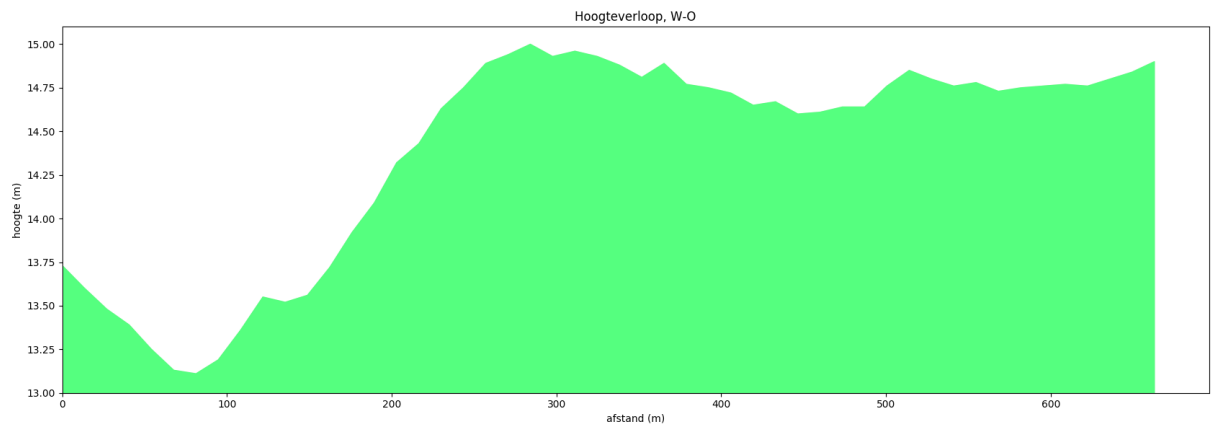

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

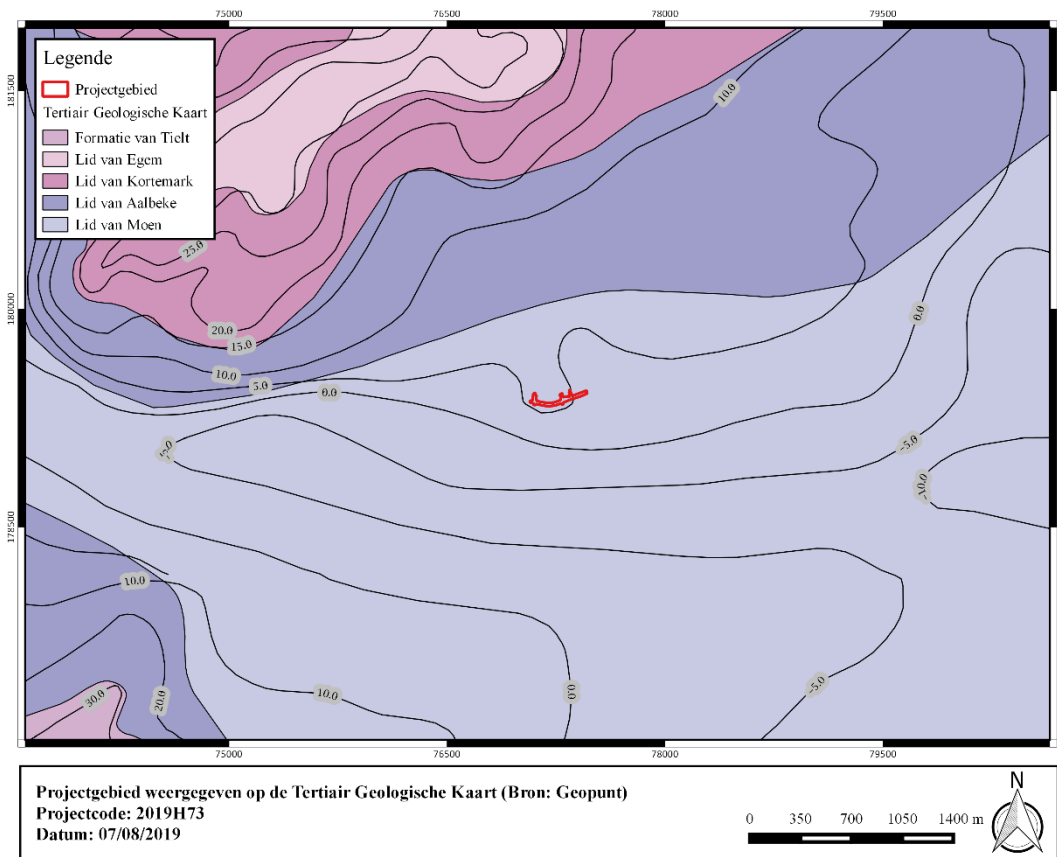
Figuur 15: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting."

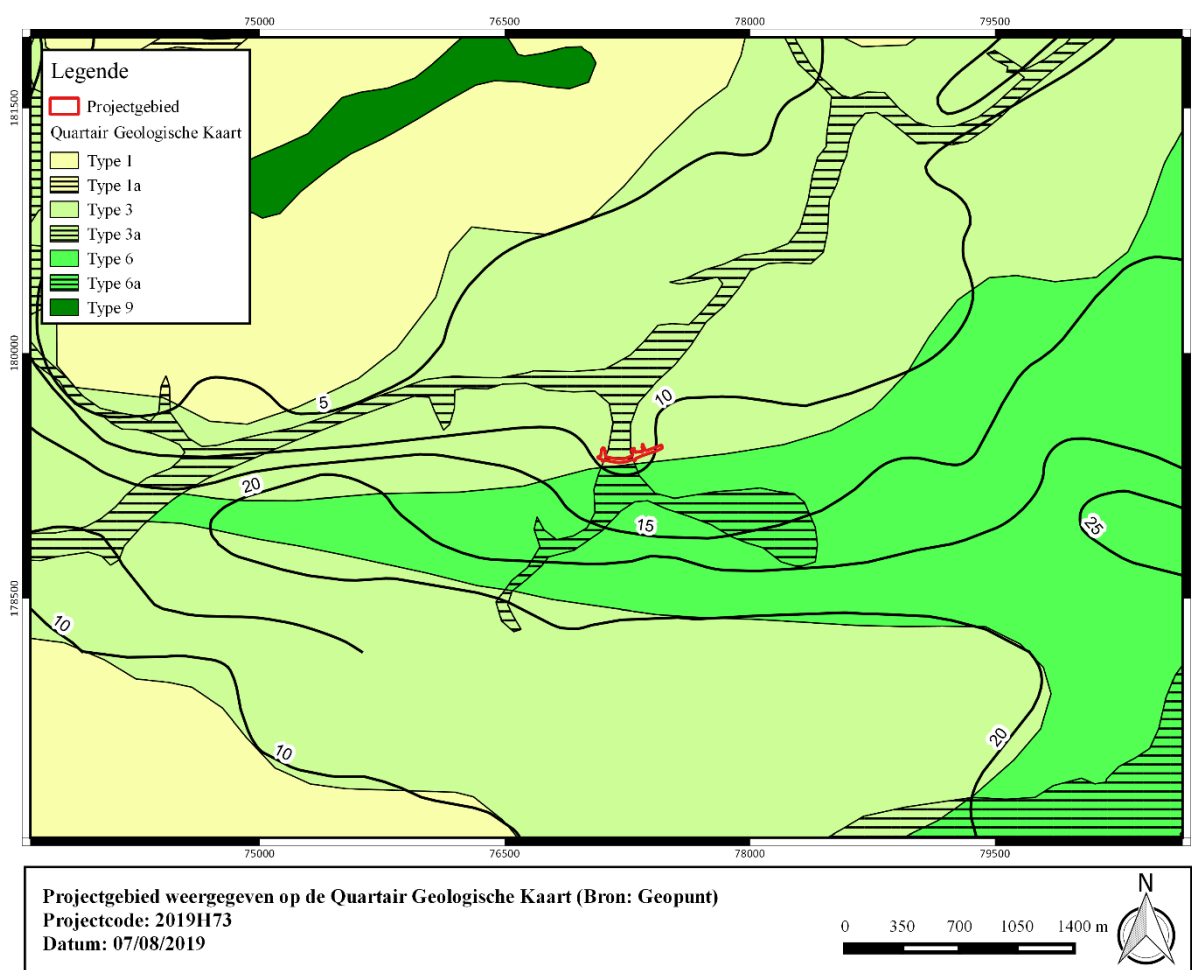

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3a**. Het bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en primariën inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

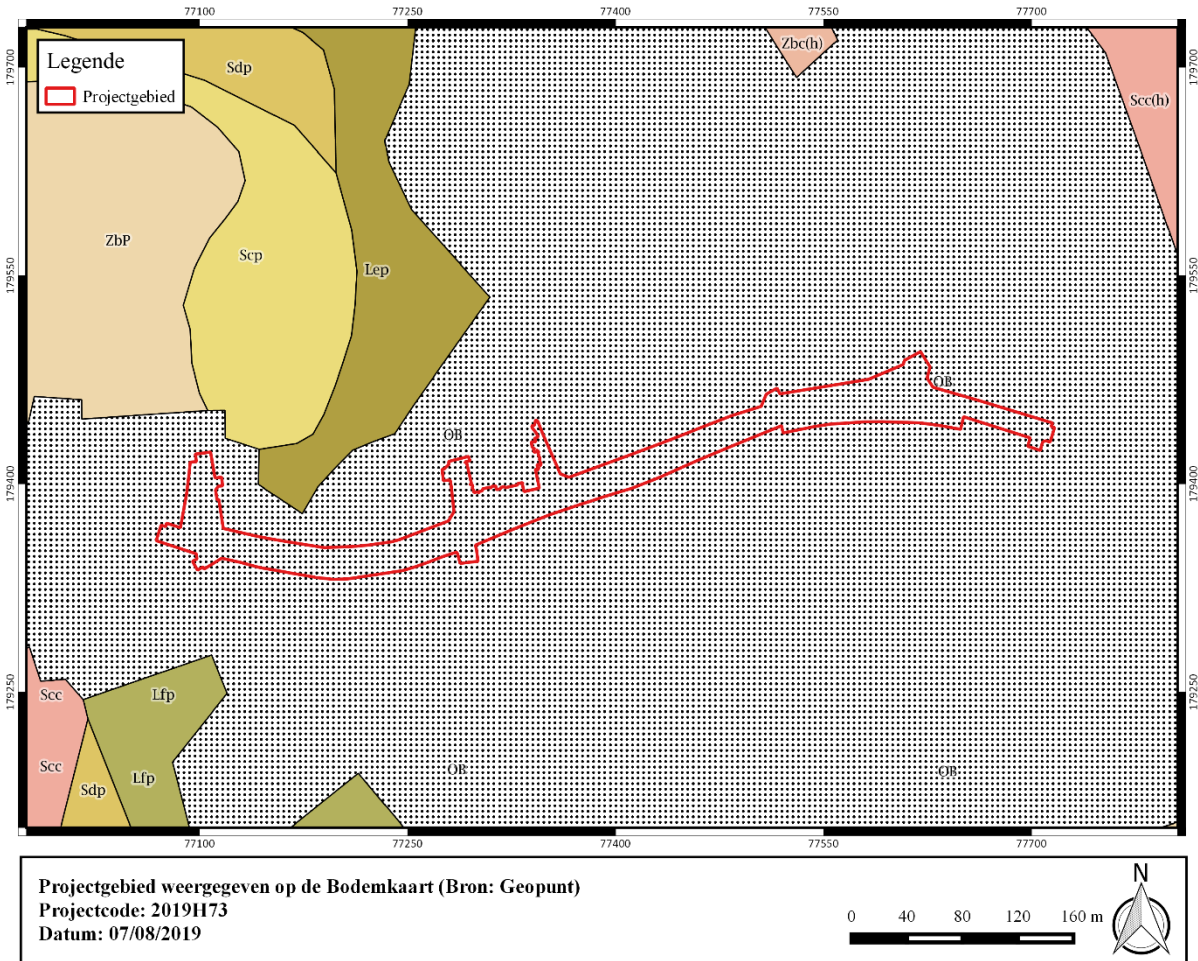

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

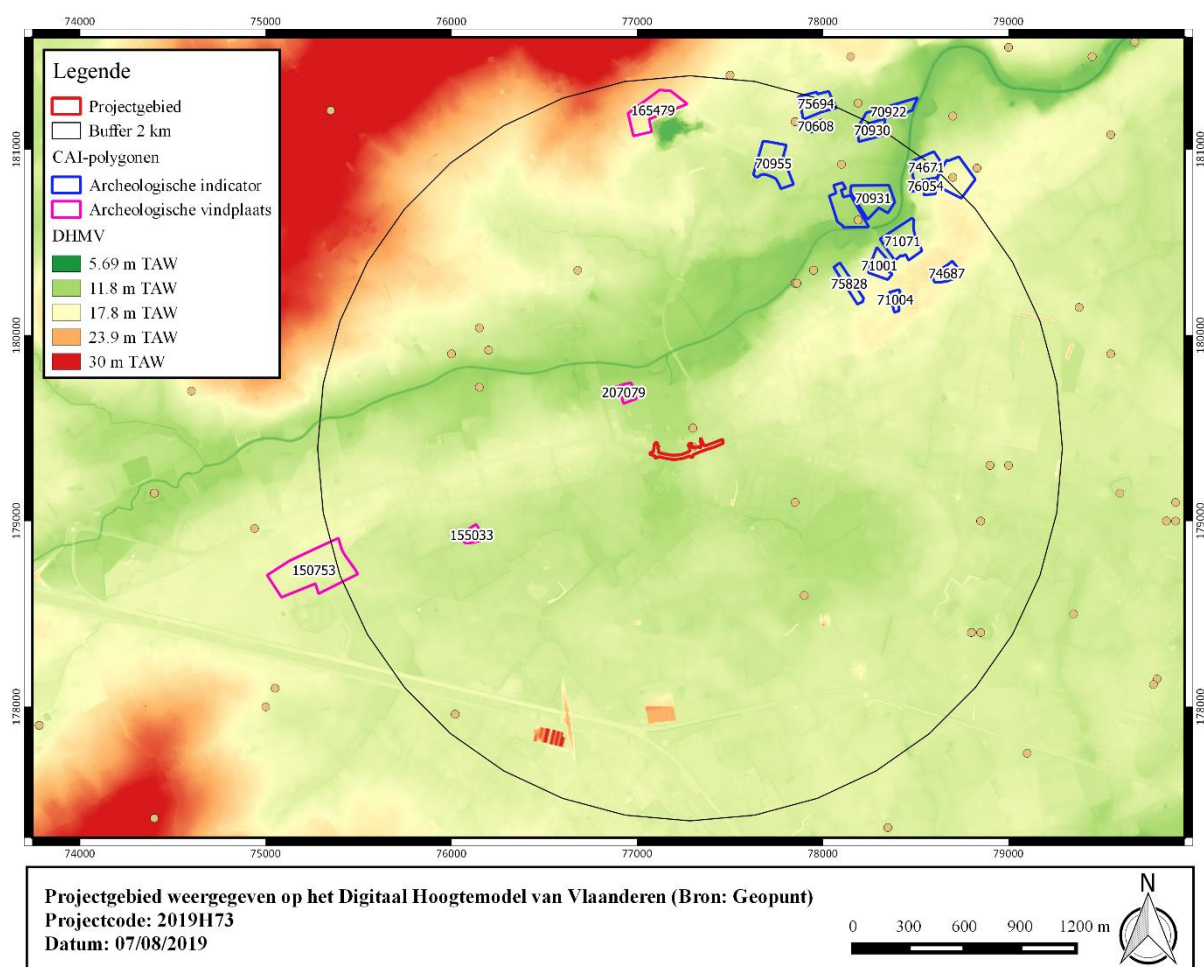

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Binnen de dorpskern van Oostrozebeke zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Enkele honderden meter ten noorden van het onderzoeksgebied in het alluvium van de Mandel werden enkele off-site relicten uit de volle middeleeuwen aangesneden (CAI 207079). Vreemd genoeg werd uit de vulling van deze kuilen handgevormd aardewerk gerecupereerd. Vermoedelijk moet de eigenlijke nederzettingkern zich verder naar het zuiden, op droger terrein, bevinden. De meest significante vindplaats situeert zich een tweetal kilometer ten westen van het onderzoeksgebied, aan de Hulstestraat, op een landschappelijk vergelijkbare locatie. Hier werden bij onderzoek sporen van Romeinse en middeleeuwse bewoning waargenomen (CAI 150753). Ten noordoosten van het onderzoeksgebied, tegen de loop van de Mandel, is op het kaartbeeld van de CAI een cluster waarnemingen afgebeeld. Het betreft een groot aantal archeologische indicatoren in de vorm van contextloze, lithische artefacten die werden gerecupereerd bij veldprospecties.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de CAI-polygoenen binnen een straal van 2 kilometer (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150753	<p>Mechanische prospectie (2010); NK: 15 meter</p> <p>Midden-paleolithicum: kern</p> <p>Romeinse tijd: paalsporen (mogelijk behoren ze tot gebouwplattegrond) - gracht die mogelijk deel uitmaakt van de nederzetting/het erf - een viertal brandrestengraven die tot een kleine Romeins begraafplaats behoren – aardewerk – bouwmetaal – fibulae – leer (mogelijk onderdeel schoen)</p> <p>Volle middeleeuwen: aardewerk</p> <p>Late middeleeuwen: grachten - een kuil die mogelijk in verband kan gebracht worden met ambachtelijke activiteit die werd uitgevoerd bij het nabijgelegen neerhof - - paalsporen en -kuilen die een gebouwplattegrond vormen. Er werd geen dateerbaar materiaal uit de sporen gehaald - een tweede eenschepige structuur kan ook herkend worden. In één van de sporen werden twee scherven gerecupereerd die weinig diagnostisch zijn, maar ten laatste voorkomen in de 15de/16de eeuw.</p> <p>Onbepaald: grachten</p> <p>Bron: Van Heymbeeck E., Hantson W., Falckenbach E.G., Ryssaert C. & De Clercq W., Archeologisch proefsleuvenonderzoek bedrijventerrein "Spookkasteel" Leegstraat Hulstestraat te Oostrozebeke, Soresma.</p>
155033	<p>Controle van werken (1982), Opgraving (1982); NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: herenhoeve omgeven door een gracht - op een opgehoogde woonheuvel werden oudere bouwresten van zgn. "moeffen" gevonden waarvan het formaat wijst op een datering in de 2de helft en het eind van de 13de eeuw. Talrijke losse vondsten werden verzameld, zoals aardewerk, glas, been en metaal die typologisch van het eind van de 13de eeuw - begin 14de eeuw tot heden kunnen gedateerd worden.</p> <p>Bron: Despriet, P. 1983: Oostrozebeke: het goed te Priems (W.VI.), <i>Archaeologia Mediaevalis</i> 6, 69.</p>
165479	<p>Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter</p> <p>18^e eeuw: voornamelijk greppels (o.a. perceelsindeling) en grachten, en enkele kuilen.</p>
207079	<p>Mechanische propsectie (2014); NK: 15 meter</p> <p>Volle middeleeuwen: Enkele kuilen en paalsporen, waarin enkele fragmenten grijs en handgevormd aardewerk werden aangetroffen. De sporen bevinden zich in alluviale afzettingen. Wellicht aan de rand van een bewoningsareaal dat zich buiten het projectgebied bevindt.</p>

	Bron: Ryssaert C. 2014: Oostrozebeke- Ettingen. Archeologisch vooronderzoek: proefsleuvenonderzoek langs de Meulebekesteenweg en Ettingen i.o.v. VMSW, Deinze.
--	--

II. Archeologische indicatoren

Veldprospecties

70608	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
70922	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
70930	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
70931	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
70949	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
70955	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
71001	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
71004	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
71071	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
71091	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal. Romeinse tijd: aardewerk – bouwmateriaal Onbepaald: slak

74671	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
74687	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
74698	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
75694	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
75828	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.
76054	Veldprospectie (2004); NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal.

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Een ruim aantal vondsten in de omgeving van het plangebied wijzen op menselijke aanwezigheid in de regio vanaf het midden-paleolithicum. Bij een veldprospectiecampagne onder leiding van Jehs zijn langsheen de oevers van de Mandel een ruim aantal vuursteenfragmenten gerecupereerd. Ca. 2 kilometer ten zuidwesten van het plangebied is bij een opgraving een Romeinse gebouwplattegrond geattesteerd.

Op de hoge en droge plateaugronden ontwikkelden zich tussen de 7^e en de 12^e eeuw de kouters als eerste grote permanent bewerkte stukken grond. Deze kouters behoorden bij het dorp of bij een landbouwuitbating. De aanwezigheid van kouters wordt bevestigd door een aantal koutertoponiemen binnen de gemeentegrenzen (o.a. Brouwerijkouter, Dalakkerkouter, Groote kouter,...). Volgens de overlevering zou Oostrozebeke in 640 gekerstend zijn door Sint-Amandus en zou er reeds een 7^e- eeuwse voorloper zijn van de huidige parochiekerk. In 964 is er sprake van een zekere Gosewinus als pastoor van Oostrozebeke. Het bedehuis wordt in de loop van de 12^e eeuw vervangen door een nieuwe kerk in Romaanse stijl. In 1578 gaat de kerk in vlammen op gedurende de Tachtigjarige Oorlog. In 1644 is de restauratie voltooid. Na de Franse Revolutie wordt de kerk verzegeld. In 1801 wordt de kerk opnieuw in gebruik genomen en in 1825 wordt een deel van het kerkhof afgestaan om de Markt te vergroten. In 1885 verhuist de begraafplaats aan de kerk naar een nieuwe site in de Kalbergstraat. In 1887 wordt de kerk naar het westen toe vergroot met drie traveeën. Tijdens de nacht van 7 april 1935 brandt de Sint-Amanduskerk volledig af. Er wordt onmiddellijk werk gemaakt van de bouw van een nieuwe kerk (eerstesteenlegging op 9 februari 1936), die reeds op 22 oktober 1936 ingewijd wordt. De huidige kerk dateert dus uit 1936.³

De oudste vermelding van Oostrozebeke is als Rosebecca in 1066. Oostrozebeke maakt van bij de oprichting deel uit van de Roede van Tielt, in de Kasselrij Kortrijk. Vermoedelijk werd de heerlijkheid opgericht door de graven van Vlaanderen. De eerste vermelding van het geslacht van Roosebeke dateert uit de 12de eeuw. Archeologische vondsten wijzen op menselijke aanwezigheid in de volle middeleeuwen.

Bij een beschrijving van de goederen van het dorp in de tweede helft van de 16de eeuw worden naast een ruim aantal landbouwondernemingen ook een aantal herbergen vermeld. De tweede helft van de 16de eeuw en de volledige 17de eeuw kenmerken zich door ziekte en oorlogsgeweld in de gemeente, waardoor de bevolking uitgedund wordt.

De Vrede van Utrecht (1713) brengt de Zuidelijke Nederlanden in handen van de Oostenrijkse Habsburgers, wat een periode van relatieve rust inleidt. Hierdoor kunnen de verschillende landbouwactiviteiten terug worden opgenomen. Door de bloei van de landbouw worden in de tweede helft van de 18de eeuw belangrijke hoeves in steen opgetrokken. Op het einde van de 18de eeuw neemt de ontwikkeling van de huisweverij een hoge vlucht, wat resulteert in een economische bloei. In 1850 wordt de weg van Ingelmunster naar de dorpsplaats (Ingelmunstersteenweg-Hoogstraat) bestraat en in 1868 wordt de weg van de Markt naar Wielsbeke (Wielsbekestraat) bestraat.

In oktober 1914 doorkruisen Duitse troepen op weg naar het front het grondgebied van Oostrozebeke. Deze doortocht gaat gepaard met een ruim aantal opeisingen. Bij de bevrijding in oktober 1918 bombarderen de geallieerden de munitiedepots rond het station. Daarna volgen een vijftal dagen van hevige gevechten tussen de bezetter en de Belgische troepen, oprukkend

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Parochiekerk Sint-Amandus [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/87719> (Geraadpleegd op 07-08-2019)

vanuit Ingelmunster. Zes huizen worden volledig vernietigd en ongeveer 50 gebouwen, waaronder de kerk en de pastorie, beschadigd.

Tijdens de eerste helft van de 20ste eeuw neemt het gebouwenbestand van de gemeente explosief toe als een gevolg van de hausse in de vlasnijverheid. Het Leievlas was reeds in de 19de eeuw zeer populair geworden bij Engelse kopers, wat leidde tot een verregaande mechanisatie van het productieproces. Ten gevolge van de teloorgang van de vlasindustrie in de tweede helft van de 20ste eeuw, schakelen een aantal vlasbazen over naar andere, eventueel aanverwante, industrietakken gespecialiseerd in textiel, houtspaanderproductie en vloerbedekkingen. Na de Eerste Wereldoorlog worden talrijke openbare werken uitgevoerd zoals het kasseien van landbouwwegen, verbeteren van buurtwegen, onderhouden van bruggen, en het aanleggen van fietspaden en rioleringen. In 1934 wordt het marktplein geplaveid.⁴

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

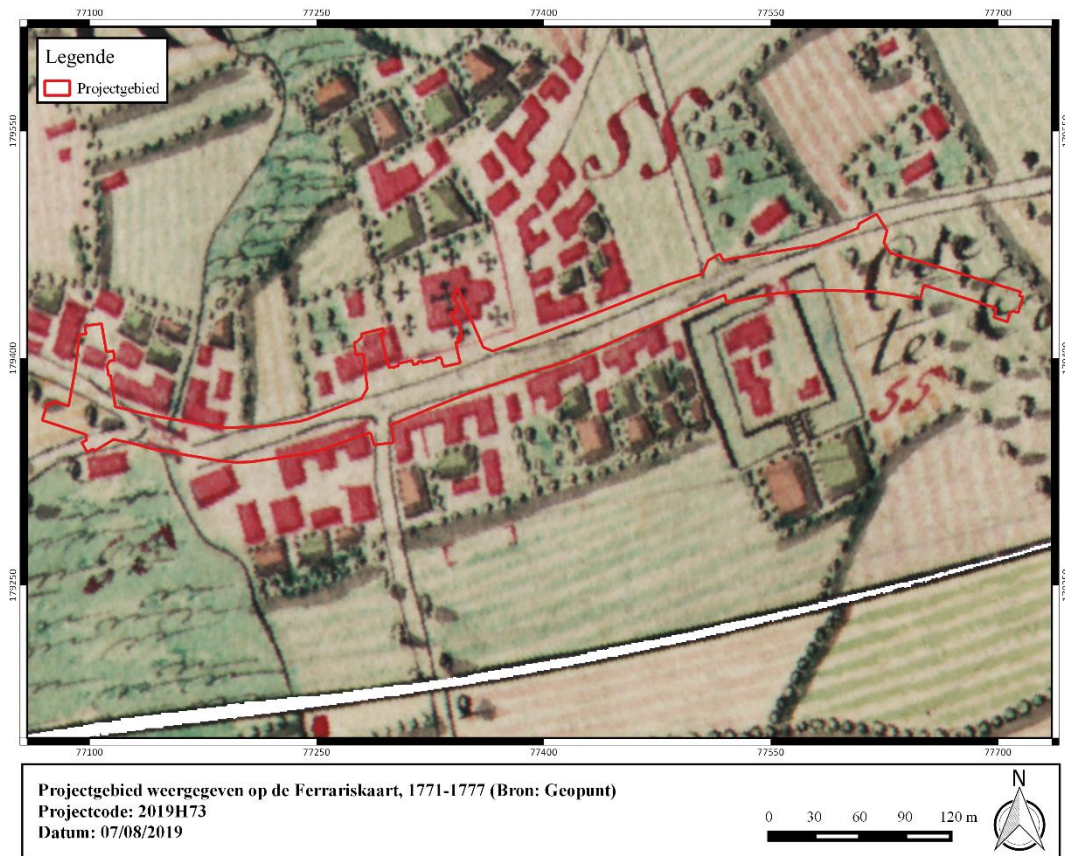
De Ferrariskaart geeft duidelijk bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Het verloop van de huidige Wielsbekestraat en Hoogstraat is reeds duidelijk waar te nemen. Het oostelijk deel van het projectgebied snijdt een omweld complex aan, aangeduid met de benaming Hoeve Te Calonne. De ligging van deze hoeve langs de hoofdweg, nabij de parochiekerk, doet reeds een zeker belang van de landbouwwitbating vermoeden. Binnen de omwalling situeren zich 3 hoofdgebouwen en 1 bijgebouw. De huidige Calonnestraat verwijst nog naar de oorspronkelijk hoeve. De naam verwijst naar de Brugs-Doornikse familie van Caloen of de Calonne, reeds gekend in de 14^e eeuw. Tijdens de 15^e en de 16^e eeuw verzorgde de familie het baljuwschap in dienst van de heren van Ingelmunster. De vooraanstaande familie bezit meerdere gronden in Oostrozebeke, Meulebeke, Ingelmunster en Sint-Baafs-Vijve. In 1571 staat Te Calonne al vermeld als de grootste landbouwonderneming die zich binnen de dorpskern bevindt. Rondom de kerk geeft de Ferrariskaart een kerkhof weer. Op de Primitieve Kadasterkaart (1830) en de Atlas der Buurtwegen (ca. 1841) is de straat smaller weergegeven dan in de huidige toestand. De Wielsbekestraat en de Hoogstraat zijn gedurende de tweede helft van de 19^e eeuw en gedurende de 20^e eeuw heraangelegd en verbreed. Bijgevolg snijdt het plangebied de rijbebouwing langsheen de oorspronkelijke smallere weg aan. Ook de hoeve in het oostelijk deel van het projectgebied is duidelijk op de kaart weergegeven.

Op de Primitieve Kadasterkaart is nog duidelijk het oorspronkelijke kerkhof weergegeven rondom de St. Amanduskerk. In 1825 was reeds een deel van het kerkhof afgestaan in functie van de uitbreiding van het marktplein. In 1885 verhuist de begraafplaats aan de kerk naar een nieuwe site in de Kalbergstraat. Het plangebied snijdt dus gedeeltelijk het oorspronkelijke kerkhof aan.

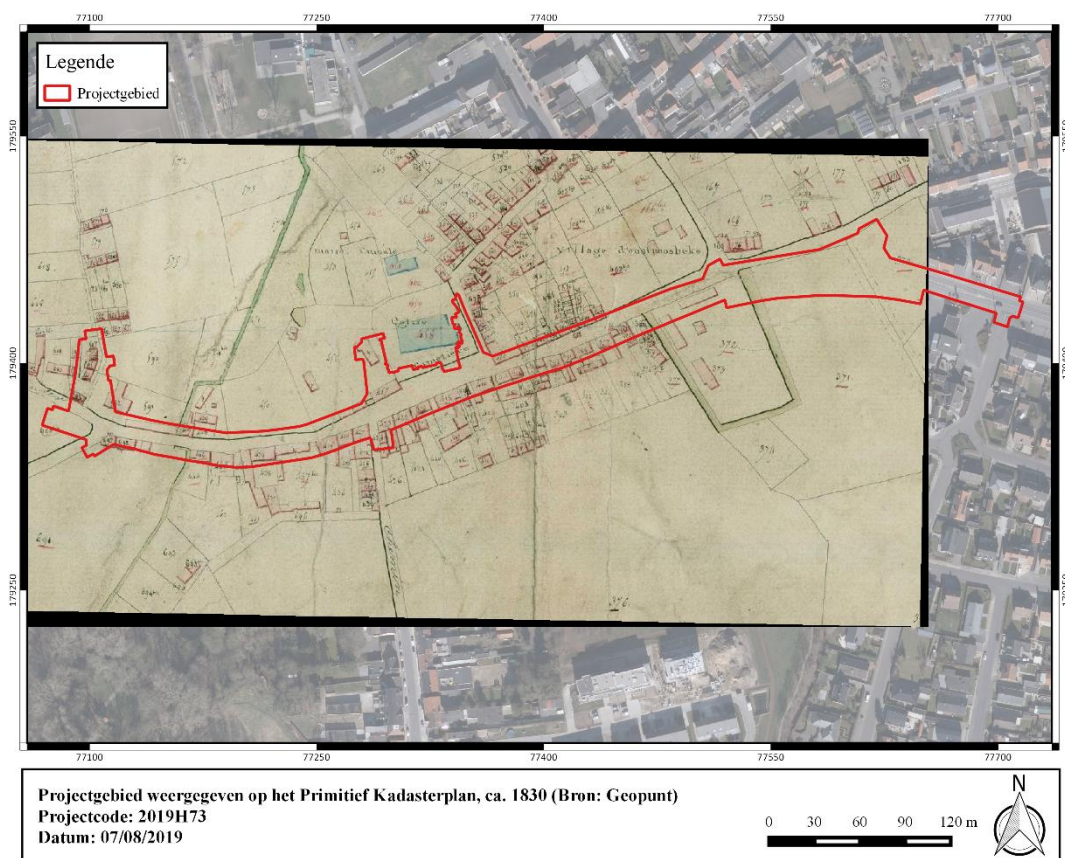
Tijdens de nacht van 7 april 1935 brandt de Sint-Amanduskerk volledig af. Er wordt onmiddellijk werk gemaakt van de bouw van een nieuwe kerk (eerstesteenlegging op 9 februari 1936), die reeds op 22 oktober 1936 ingewijd wordt. Het is niet uitgesloten dat het plangebied een deel van de oorspronkelijke kerk aansnijdt. De hoeve Te Calonne wordt pas in de jaren '70 afgebroken om plaats te maken voor een distributiecentrum. De contour van het complex is nog deels te zien op de orthofoto van 1971 (cfr. 1.4.2.4).

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed

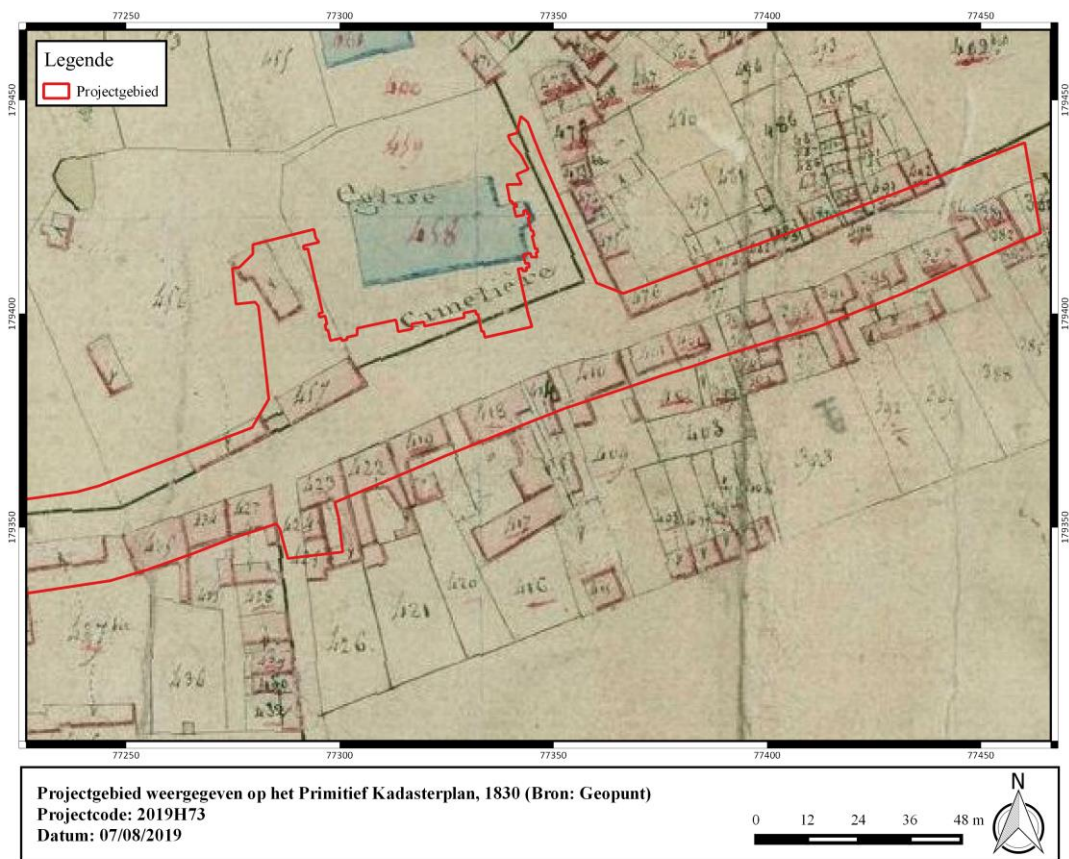

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadasterplan, ca. 1830, uitsnede 1 (Bron: Geopunt).

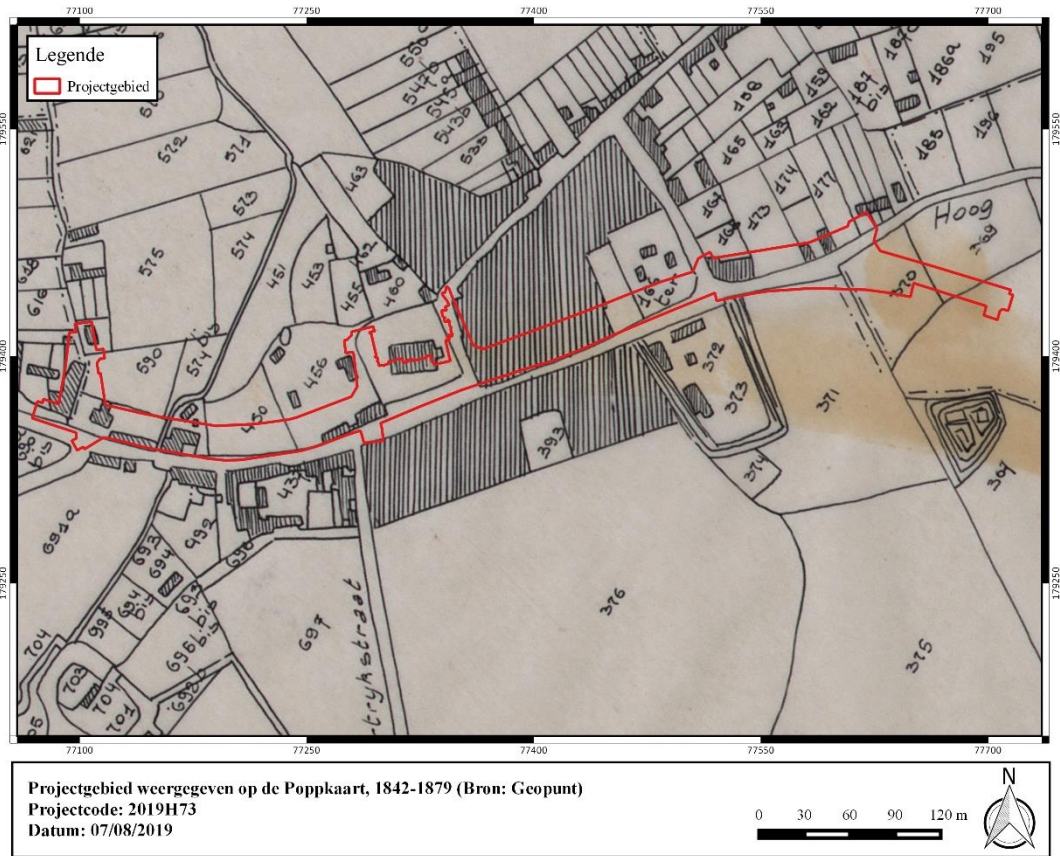

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadasterplan, 1830, detail (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

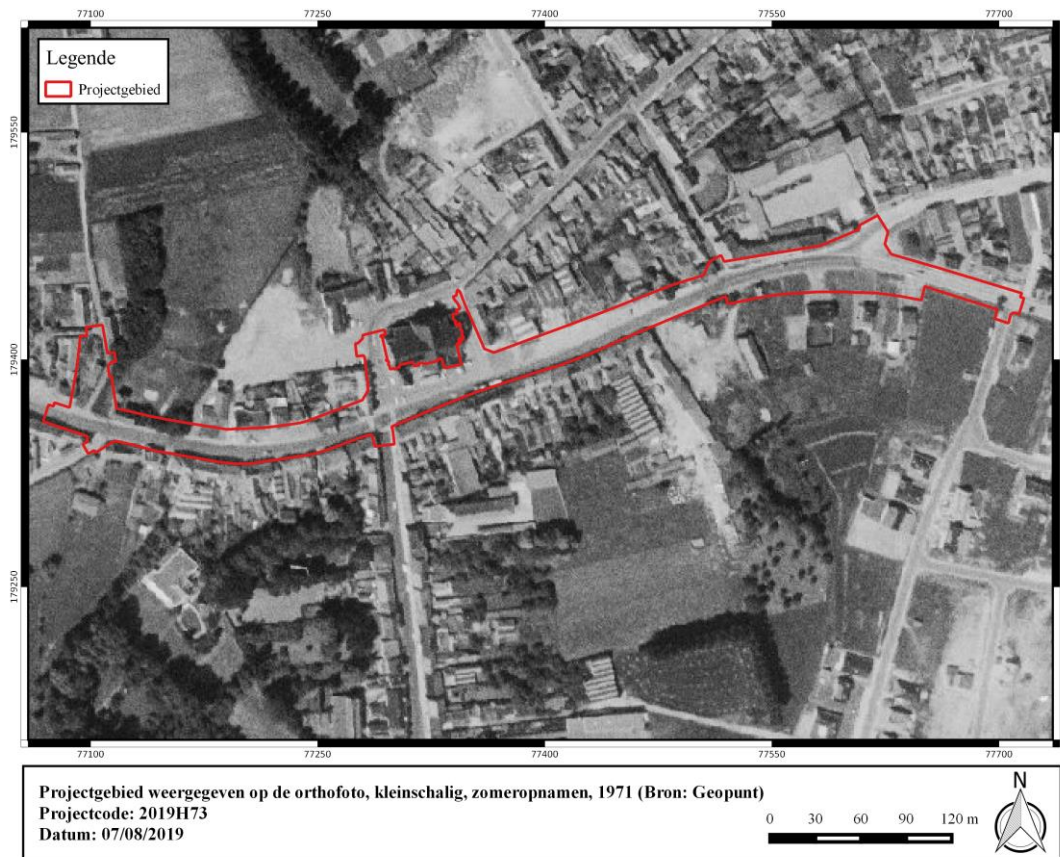
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

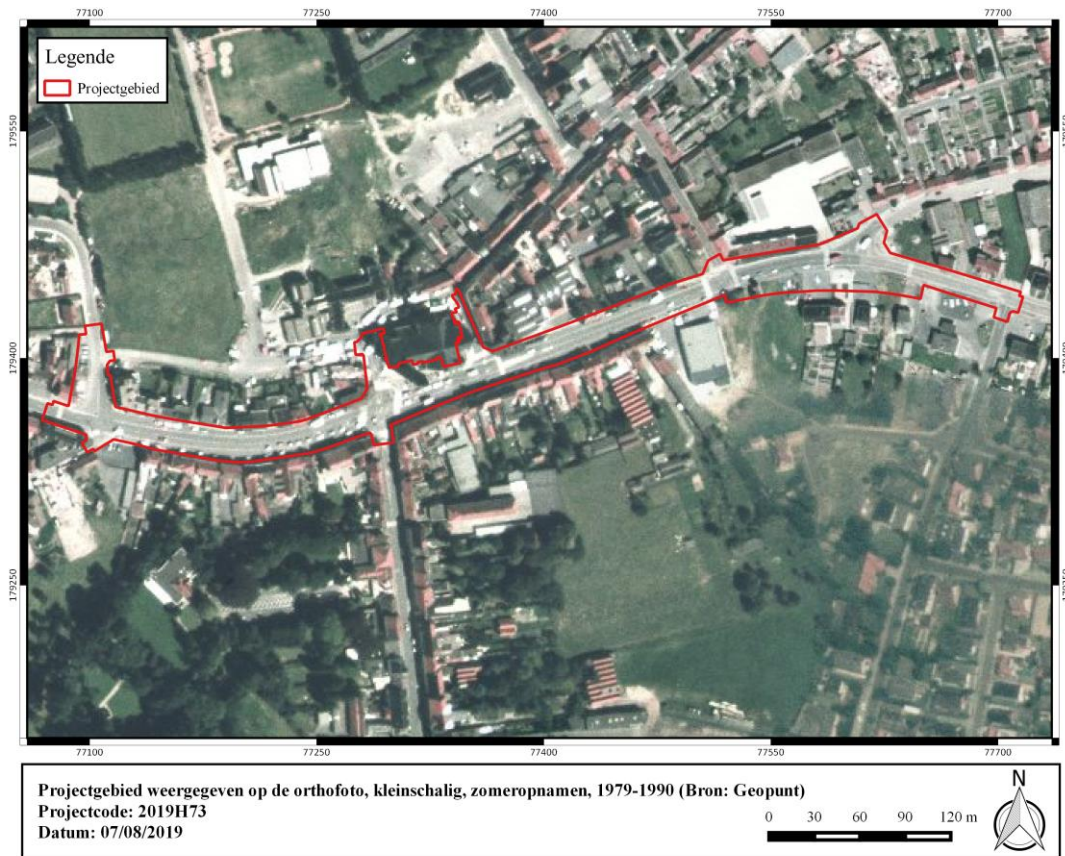
1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de luchtopname van 1971 is het plangebied reeds quasi volledig verhard. Enkel de zuidoostelijke zone van het terrein is deels in gebruik als tuin.

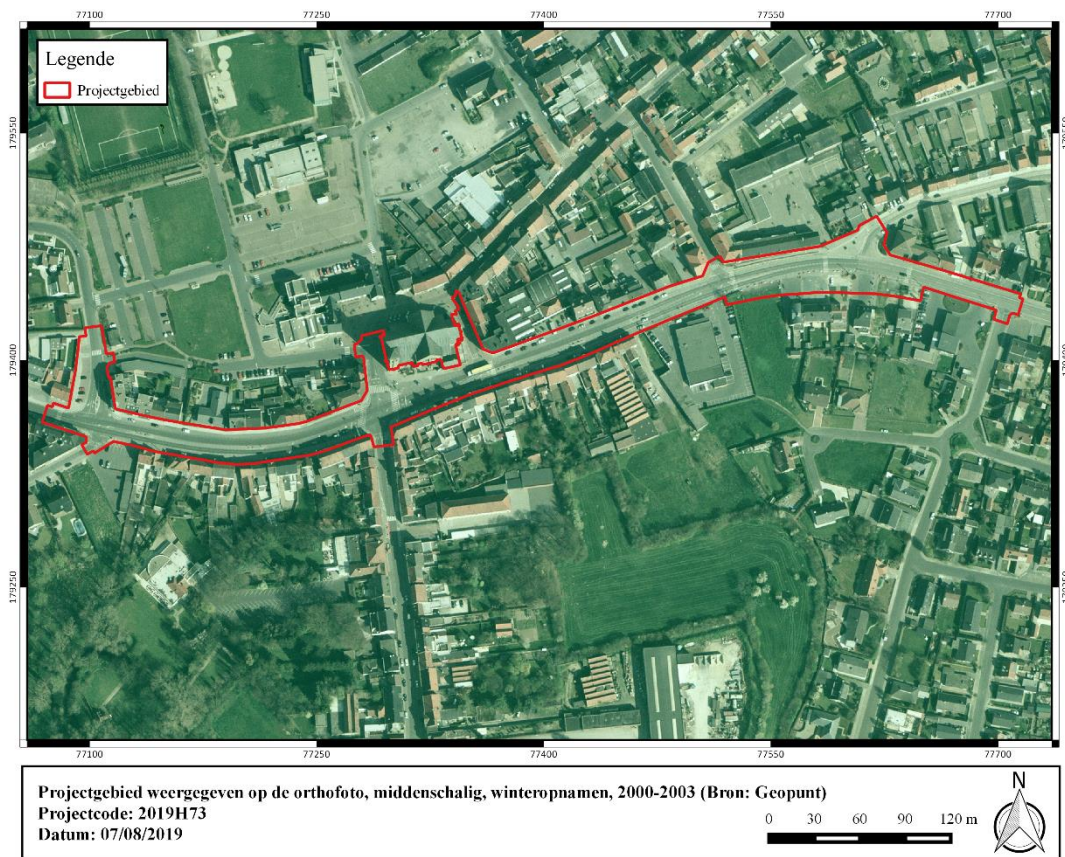
Het terrein is op heden integraal verhard en in gebruik als wegenis, voetpad, verhard plein of parkeergelegenheid. Over het volledige terrein is op heden riolering aanwezig. Deze bestaande riolering heeft een gecombineerde lengte van ca. 1507 meter. Zie cfr. infr. 1.3.6.2.2 voor de lokalisering van de bestaande riolering.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

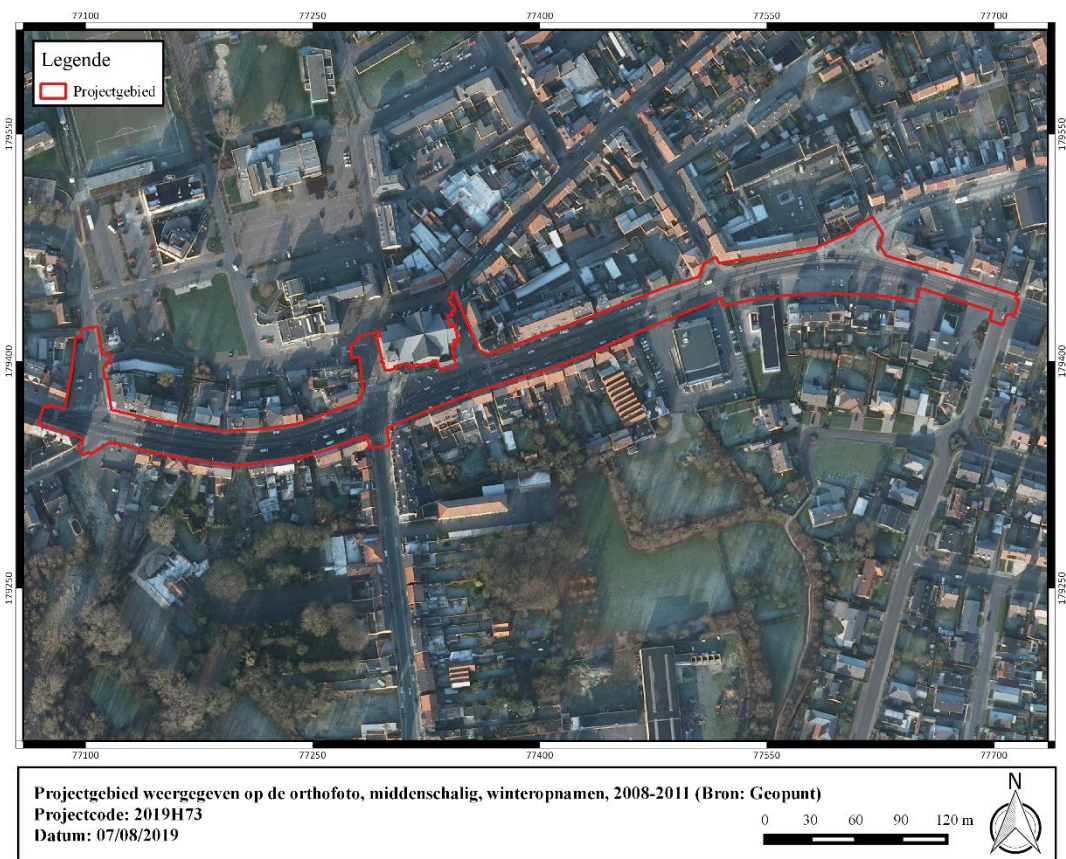

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

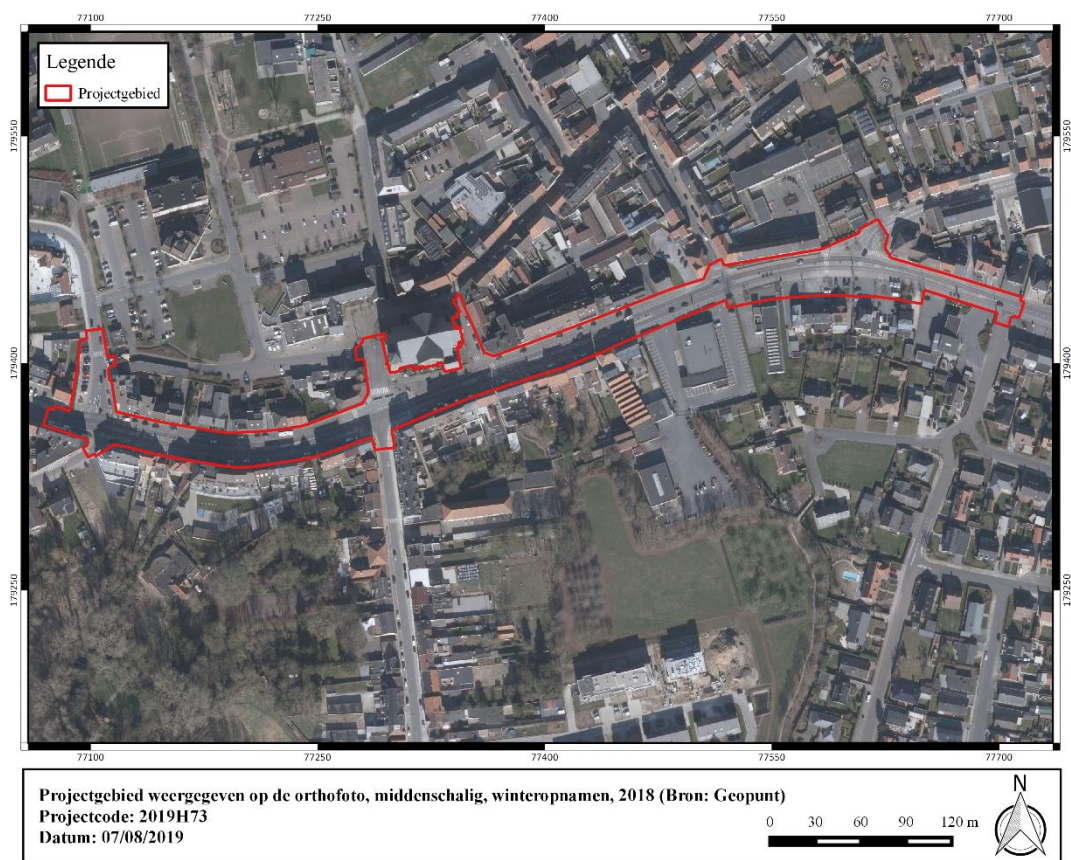

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel in de dorpskern van Oostrozebeke. De geplande werken omvatten de aanleg van de riolering, wegenherstel en de heraanleg van de openbare ruimte rondom de dorpskerk en de lokale school. De geplande rioleringswerken volgen het traject Wielsbekastraat-Markt-Hoogstraat en bedreigen een gecombineerde oppervlakte van ca. 1,83 ha. Een deel van de geplande riolering valt samen met de reeds bestaande riolering.

De dorpskern van Oostrozebeke situeert zich op een oost-west gerichte rug die zich heeft ontwikkeld op de rechteroever van de Mandel. Deze rug is duidelijk zichtbaar op het DHMV. Het onderzoeksgebied wordt doorkruist door de ingebuisde Ooigembeek. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer van enerzijds Holocene, fluviaatiele afzettingen die rusten op de Pleistocene sequentie en anderzijds laat-Pleistoceen tot vroeg Holoceen eolische afzettingen die rusten op fluviaatiele afzettingen van het laat-Pleistoceen. Op basis van de bodemkaart kan afgeleid worden dat de bodem rondom het terrein bestaat uit droog lemig zand. Daar waar het traject de Ooigembeek kruist geeft de bodemkaart aan dat de bodem bestaat uit hydromorfe zandleem. Deze drogere rug langs de Mandel en haar zijstromen moet een beduidende aantrekkingskracht gehad hebben op rondtrekkende groepen jager-verzamelaars.

De cartografische bronnen situeren de geplande werken in het centrum van de historische kern van Oostrozebeke. Op de Ferrariskaart is de omgeving rondom de kerk in gebruik als kerkhof. Er kan geen twijfel over bestaan dat de geplande werken eventueel aanwezige resten van deze begraafplaats of resten van het oudere kerkgebouw bedreigen. Langs de straatzijde van het huidige verloop van de Hoogstraat/Wielsbekastraat is reeds lintbebouwing weergegeven. Doorheen de 19^e eeuw werd het wegdek verbreed. De mogelijkheid bestaat dat er zich nog resten van deze oudere bewoning in de ondergrond bevinden. Aan het oostelijke uiteinde van het geplande traject snijden de werkzaamheden een omweld hoevecomplex aan. Deze hoeve staat te naam als 'Hoeve te Calonne'. De vroege vermelding van deze hoeve wijzen op een significante rol binnen de ontstaansgeschiedenis van Oostrozebeke. De 19^e-eeuwse bronnen geven een gelijkaardig beeld. Op de orthofotosequentie is te zien hoe de bebouwing in de dorpskern van Oostrozebeke toeneemt in densiteit.

Binnen de dorpskern van Oostrozebeke zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Enkele honderden meter ten noorden van het onderzoeksgebied in het alluvium van de Mandel werden enkele off-site relicten uit de volle middeleeuwen aangesneden (CAI 207079). Vreemd genoeg werd uit de vulling van deze kuilen handgevormd aardewerk gerecupereerd. Vermoedelijk moet de eigenlijke nederzettingkern zich verder naar het zuiden, op droger terrein, bevinden. De meest significante vindplaats situeert zich een tweetal kilometer ten westen van het onderzoeksgebied, aan de Hulstestraat, op een landschappelijk vergelijkbare locatie. Hier werden bij onderzoek sporen van Romeinse en middeleeuwse bewoning waargenomen (CAI 150753). Ten noordoosten van het onderzoeksgebied, tegen de loop van de Mandel, is op het kaartbeeld van de CAI een cluster waarnemingen afgebeeld. Het betreft een groot aantal archeologische indicatoren in de vorm van contextloze, lithische artefacten die werden gerecupereerd bij veldprospecties.

Concreet kan ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van het landschappelijk kader, cartografische bronnen en gekende waarden bestaat de verwachting uit zowel vondsten- als sporenarcheologie. Op basis van de huidige toestand van het onderzoeksgebied kan redelijkerwijs aangenomen worden dat er niet langer een verwachting is inzake bewaarder artefactenconcentraties. Wel dient uitgegaan

te worden van een trefkans inzake grondvaste resten en dan met name resten van het oudere kerkgebouw en de vroegere begraafplaats rondom de huidige kerk. De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot deze verwachting is een gericht proefputtenonderzoek om na te gaan in welke mate eventueel aanwezige relictten bedreigd worden door de geplande werken.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

